

समावायेसमूहे संरब्धेषुकुपितेषु ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ एवंविधस्यात्मतत्त्वस्याधिगमायध्यावस्तवनसेवादिनाकृष्णएवशरणीकरणीयइत्याह द्रौपदीवाक्येन पूर्वेइत्यादिना पूर्वेष्टेः प्राक्कालेत्वां एकं आहुः सदेवसोम्येदम
यआसीदित्याद्याः श्रुतयः प्रजाभिसर्गेचप्रजापतित्वामाहुः सर्वस्यवशीसर्वस्येशानइत्याद्याः श्रुतयः ईशत्वमपिनराजवत्किंतूपादानत्वेनेत्याह स्रष्टारमिति ॥ ५० ॥ विष्णुः विशतीतिविष्णुः अंतःप्रविष्टः शास्ताज
नानामिति श्रुतेः कारयिताक्रियाकर्ताकर्मचत्वमेवासीतिपादचतुष्टयार्थः ॥ ५१ ॥ क्षमाहुः स्वसहता सत्यंसत्पृथिव्यमेजांसि त्यत्वास्वाकाशौतदात्मकं तस्माच्चसंभूतोयज्ञोपित्वमसि ॥ ५२ ॥ भूतभावनवि
यदादिस्रष्टः भूतेशभूतनियंतः यआकाशमंतरोयमयतीत्यादिश्रुतेराकाशादेरपिनियम्यत्वादस्मदादिवच्चेतनत्वंदृष्टव्यं तत्रचेतनानुपलंभस्वरणिस्थाग्नेरिवानभिव्यक्तत्वान्नत्वभावादितिभावः ॥ ५३ ॥ ब्रह्मादिनि

वैशंपायनउवाच एवमुक्तेतुवचनेकेशवेनमहात्मना ॥ तस्मिन्वीरसमावायेसंरब्धेष्वथराजसु ॥ ४८ ॥ धृष्टद्युम्नमुखैर्वीरैर्भ्रातृभिः परिवारिता ॥ पांचालीपुं
डरीकाक्षमासीनं भ्रातृभिः सह ॥ अभिगम्याब्रवीत् क्रुद्धाशरण्यं शरणैषिणी ॥ ४९ ॥ द्रौपद्युवाच पूर्वेप्रजाभिसर्गेत्वामाहुरेकं प्रजापतिं ॥ स्रष्टारं सर्वलो
कानामसितो देवलो ब्रवीत् ॥ ५० ॥ विष्णुस्त्वमसि दुर्द्धर्षत्वं यज्ञो मधुसूदन ॥ यष्टात्वमसि यष्टव्यो जामदग्न्यो यथा ब्रवीत् ॥ ५१ ॥ ऋषयस्त्वां क्षमामाहुः सत्यं च
पुरुषोत्तम ॥ सत्याद्यज्ञोसि संभूतः कश्यपस्त्वां यथा ब्रवीत् ॥ ५२ ॥ साध्यानामपि देवानां शिवानामीश्वरेश्वर ॥ भूतभावन भूतेश यथा त्वां नारदो ब्रवीत् ॥ ५३ ॥
ब्रह्मशंकरशक्राद्यैर्देवदृदैः पुनः पुनः ॥ क्रीडसे त्वं नरव्याघ्रबालः क्रीडनकैरिव ॥ ५४ ॥ द्यौश्च तेशिरसा व्यासापद्भ्यां च पृथिवीप्रभो ॥ जठरं ते इमे लोकाः पुरुषोसि स
नातनः ॥ ५५ ॥ विद्यातपोभित्तानां तपसा भावितात्मनां ॥ आत्मदर्शनं तृप्तानां मृषीणामसि सत्तमः ॥ ५६ ॥ राजर्षीणां पुण्यकृता माहवेष्वनिर्वर्तिनां ॥ सर्व
धर्मोपपन्नानां त्वंगतिः पुरुषर्षभ ॥ त्वं प्रभुस्त्वं विभुश्च त्वं भूतात्मा त्वं विचेष्टसे ॥ ५७ ॥ लोकपालाश्च लोकाश्च नक्षत्राणि दिशो दश ॥ नभश्चंद्रश्च सूर्यश्च त्वयि सर्वं
प्रतिष्ठितं ॥ ५८ ॥

यंतृत्वं वैश्वरूप्यं चाह द्वाभ्यां ब्रह्मेति ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ विद्यावेदाधिगमो ब्रह्मचारिधर्मः तपस्तदर्थानुष्ठानं गृहस्थधर्मः तपसा कृच्छ्रां द्रायणादिना वानप्रस्थधर्मेण च भावि
तात्मनां शोधितचित्तानां अतएवात्मदर्शनं तृप्तानां यतीनां सत्तमः सत्यतमः सत्यं स्वमेद्रजालादिप्रातिभासिकं सत्यतरो व्यवहारः सत्यतमं ब्रह्म इतरयोर्बाधावधिभूतत्वात् ॥ ५६ ॥ सर्वधर्माः पापपुण्यादयस्तैरुपपन्ना
नामपित्वमेव गतिः दीनदयालुत्वात्पापिष्ठानामपि उद्धर्तृतिभावः प्रभुर्नियंता विभुर्व्यापकः भूतात्मा जीवः बुद्ध्याद्याकारपरिणतानि भूतान्येवात्मत्वेन मन्यमानः अस्ति खल्वन्योऽपरो भूतात्मा यो यं सितसितैः
कर्मफलैरभिभूयमानः सदस्यो निष्पद्यत इति मैत्रायणीये भूतात्मपदस्य जीवे रूढिदर्शनात् विचेष्टसे कर्माणि कुरुषे ॥ ५७ ॥ त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितं लोकपालादिपदस्य त्वमेव प्रापक इत्यर्थः ॥ ५८ ॥